

LUDVÍK MIŠTERA

K SEDMDESÁTINÁM UNIV. PROF. RNDr. OTAKARA TICHÉHO, CSc.

Předposlední srpnový den oslavil sedmdesátiny prof. Otakar Tichý (narodil se 30. 8. v Okrouhlé na Drahanské vrchovině), který svým pracovním elánem, nezměrnou vitalitou a optimismem patří dosud mezi naše nejmladší geografů. Měl by nárok na klidný odpočinek. Vychoval stovky učitelů zeměpisu všech typů škol, napsal přes 150 pojednání a publikací. Na XIII. sjezdu v Plzni byl zvolen předsedou ústředního výboru Čs. společnosti zeměpisné při ČSAV. Od minulého XII. sjezdu, kdy byla jeho práce pro rozvoj geografické vědy, její popularizace i záslužná organizační a výchovná práce Společností oceněna volbou za Čestného člena ČSSZ — pracoval s energií jemu vlastní ve funkci předsedy revizní komise ÚV ČSSZ.

Prof. Tichý vystudoval v r. 1933 na přírodovědecké fakultě Univerzity J. E. Purkyně v Brně. Na Vysoké škole obchodní v Praze si rozšířil svá studia o obor ekonomické geografie (1935). Do školské služby nastoupil jako učitel měšťanské školy a teprve později byl ustanoven profesorem na obchodní akademii v Banské Bystrici, později v Českých Budějovicích a nakonec v Brně. V roce 1948 působil v odboru odborných škol při Zemské školní radě v Brně, po jejím zrušení rok nato byl jmenován krajským inspektorem odborných škol.

Svou dráhu vysokoškolského učitele začal vlastně již v roce 1945, kdy přednášel geografii na tehdejší pobožce Vysoké školy politické a sociální. V této době vydává také svou první fundovanou a dlouho užívanou učebnici Přehledný všeobecný hospodářský zeměpis v řadě Hospodářské knihovny pro vědu a praxi. V roce 1951, po přechodu na pedagogickou fakultu v Brně jako odborný asistent, je pověřen řízením geografie a geologie. S velkou pracovitostí se ujímá budování nového geografického pracoviště, jemuž vtiskuje metodické zaměření vzhledem k typu školy. Brzy je jmenován zástupcem docenta pro obor metodiky zeměpisu na základě svých publikovaných prací a bohatých životních zkušeností, od r. 1957 pak je řádným docentem pro obor metodiky zeměpisu. Rychle se propracoval na

vedoucího pracovníka svého oboru a zůstal jím trvale až doposud. V roce 1967 získal veřejnou obhajobou vědecký stupeň kandidáta geografických věd a rok na to byl jmenován mimořádným profesorem pro obor metodiky zeměpisu. Jeho výjimečných organizačních schopností a pečlivého pracovního přístupu bylo využito při jeho ustanovení proděkanem na tehdejší Vyšší pedagogické škole, která přechodně vznikla z pedagogické fakulty (1955—1959).

V roce 1959 přešel na přírodovědeckou fakultu Palackého univerzity v Olomouci jako vedoucí katedry a v této funkci působil až do svého odchodu do důchodu v r. 1971. I tady položil dobré základy k novému geografickému pracovišti, jež bylo zaměřeno rovněž na výchovu učitelů zeměpisu, avšak pro školy druhého cyklu. V r. 1971 byl reaktivován a působí na katedře geografie Pedagogické fakulty v Nitře.

Autorita prof. Tichého jako vedoucího vědeckého pracovníka v oboru teorie vyučování zeměpisu vytvořila předpoklady k tomu, že katedře geografie přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého bylo poskytnuto právo udělovat akademické tituly z tohoto oboru s označením RNDr. jako jedinému pracovišti v republice (jinak jsou práce z teorie vyučování obhajovány na univerzitních fakultách s akademickým titulem BDr.). Současně se stala fakultá i školicím pracovištěm k dosažení vědeckých hodností kandidáta věd z téhož oboru. Profesor Tichý vyškolil na olomouckém pracovišti řadu odborníků. Kromě toho působil i nadále jako člen komise pro obhajoby kandidátských disertací na univerzitách v Praze a Bratislavě. Je členem řady komisí ministerských a lektorských rad atd.

Vedle této význačné vědecko-organizační činnosti mu vždy zbýval čas na širokou publicistickou činnost vyloženě metodického charakteru. Publikoval přes 150 pojednání, kromě toho byl autorem vysokoškolských učebnic, jedné středškolské učebnice a dvou samostatných publikací. Jeho životní dílo nutno však spatřovat v teoreticky rozpracovaných problémech z teorie vyučování zeměpisu, kde mu nelze upřít vědecký marxistický filozofický pohled na problematiku a podstatu oboru. Věříme, že nové pojetou učebnici metodiky zeměpisu či teorie vyučování předmětu, na níž netrpělivě několik let čekáme, bude moci autor v klidu dokončit, uplatnit a předat tak své hluboké myšlenky a široké životní zkušenosti.

Prof. Tichý uplatňoval vždy své organizační schopnosti k dobru věci, k šíření a prohlubování nových metodických přístupů i jako vedoucí redaktor metodického časopisu *Zeměpis ve škole*, I po jeho sloučení v časopis *Přírodní vědy ve škole* zůstal redaktorem jeho zeměpisné části. Na Palackého univerzitě redigoval také geografickou řadu *Acta Universitatis Palackianae*.

Profesoru Tichému nutno připsat i zásluhy na rozvoji geografie v pedagogickém školství. Trvale spolupracoval s geografy pedagogických fakult, zúčastňoval se většiny jejich porad a značně působil na zkvalitnění studia. Své myšlenky prosazoval na seminářích, konferencích a symposiích.

Třetí oblastí působení prof. Tichého je jeho zaujetí pro učební pomůcky, kterých navrhl celkem 18 (některé jsou známé i v zahraničí). Do této sféry spadá také jeho snaha vybudovat geografické muzeum jako soubor živého měnícího se světa, školu života. Tento úkol řešil ve státním výzkumu. Podařilo se však splnit jen částečně tento záměr jako trvalou expozici na jeho bývalém olomouckém pracovišti.

Pracovitost, obětavost a lidské vztahy prof. Tichého pramení i z jeho zásadovosti komunisty. Je členem strany od května 1945, účastnil se ilegálního odboje, byl členem ilegálního Svazu přátel SSSR. Vykonal i řadu stranických funkcí.

Za jeho práce se mu dostalo řady četných uznání. Bylo mu uděleno státní vyznamenání Za vynikající práci, pamětní medaile k 25. výročí Vítězného února,

medaile Palackého univerzity za zásluhy o rozvoj školství a medaile ministerstva národní obrany:

Přejeme váženému a milému profesorovi Otakarovi Tichému brzké uzdravení, rychlou rekonvalescenci, aby se svým klidným úsměvem se opět ujal své funkce předsedy ústředního výboru Čs. společnosti zeměpisné při ČSAV a měl dostatek času napsat všechno, co má ještě v plánu.

Vybrané práce univ. prof. RNDr. Otakara Tichého, CSc.

- Školní vycházky a exkurze jako součást vyučování na všeobecně vzdělávací škole. Společenské vědy ve škole 1953, č. 7, s. 293—298*
- Pověry a pravda o stavbě Vesmíru. Komenský 1954, č. 5, s. 371—381*
- Metodické uspořádání sbírek. Zeměpis ve škole 1955, č. 8, s. 306—311*
- Práce s obrazem při vyučování zeměpisu v 6. post. ročníku. Zeměpis ve škole 1956, č. 6, s. 214—222*
- Práce s buzolou na všeobecně vzdělávací škole. Zeměpis ve škole 1956, č. 10, s. 361—380.*
- Doprava v ČSR. [S L. Jurou.] In: Hospodářské poměry Československa. Praha, SPN 1958, s. 142—165.*
- Domácí úkoly v Zeměpisu. Zeměpis ve škole 1958, č. 2, s. 65—72*
- Model zdánlivé dráhy Slunce na obloze. Zeměpis ve škole 1958, č. 5, s. 159—165*
- Kreslení mapového nártu. In: Doubrava J. a kol.: Zeměpisné vycházky. Praha, SPN 1956, s. 140—152*
- Fenologie. Zeměpis ve škole 1956, č. 2, s. 41—54*
- Železniční isochorická mapa ČSR. Kartografický přehled 1956, č. 1, s. 11—23.*
- Vzdělávací a výchovné úkoly zeměpisu. Zeměpis ve škole 1958, č. 7, s. 223—230 [s J. Jankou]*
- Zařízení pro vyučování zeměpisu. Zeměpis ve škole 1958, č. 10, s. 325—341*
- Metodika zeměpisné praxe posluchačů učit. větví vysokých škol. Vysoká škola 1959, č. 1, s. 17—19 [S L. Jourou]*
- Postgraduální studium učitelů zeměpisu. Dějepis a zeměpis ve škole 1960, č. 3, s. 89—91*
- The present state of geographical education in Czechoslovakia. Sborník Čs. společnosti zeměpisné 1960, č. 3, s. 292—297. [S M. Riedlovou]*
- Význam a možnosti výzkumné práce učitelů zeměpisu. Dějepis a zeměpis ve škole 1962, č. 1, s. 16—18*
- Výstava map československé produkce. Geodetický obzor 1962, č. 7, s. 138—139.*
- Podmínky pro odbornou specializaci v metodice vyučování zeměpisu. Dějepis a zeměpis ve škole 1963, č. 6, s. 169—170.*
- Novoje učebnoje vspomogatelnoje sredstvo po matematičeskoj geografii izgotovljajemoje v ČSSR. [Nová učební pomůcka z matematické geografie vyráběna v ČSSR]. Fyzika ve škole 1965, Moskva, č. 6.*
- Poznámky k tématu Zatmění Slunce a Měsíce. Fyzika ve škole 1964, č. 5, s. 198—200*
- Zeměpisný pracovní sešit. Dějepis a zeměpis ve škole 1963—64, č. 2, s. 46—48*
- Regionální výzkum malých oblastí. Dějepis a zeměpis ve škole 1963—64, č. 7, s. 192—193*
- Dálkové studium matematické geografie a kartografie na učitelských větvích vysokých škol. Acta Univ. Palackianae, Praha 1964, SPN, s. 323—392*
- Matematický zeměpis a kartografie. Dějepis a zeměpis ve škole 1965—66, č. 1, s. 19—28*
- Nové směry ve vyučování zeměpisu. Dějepis a zeměpis ve škole 1966—67, č. 5, s. 141—143*
- Modernizace vyučování zeměpisu při práci s názornými pomůckami. DZVŠ 1966—67, č. 9, s. 273—277*
- Poznámky k návrhu nové koncepce SVŠ. DZVŠ 1967—68, č. 9, s. 262—263.*
- Model hvězdné sféry a zdánlivé hvězdné klenby. ZVŠ 1968—69, č. 1, s. 20—21.*
- Vývoj nových kartografických pomůcek. Studia Geographica 1. Brno 1969.*
- Vzdělávací a výchovný cíl vyučovací hodiny zeměpisu. ZVŠ 1969—70, č. 1*
- Školské geografické muzeum, ZVŠ 1969—70, č. 6*
- Teorie vyučování zeměpisu jako vědecká disciplína. Sborník ČSSZ 1970, č. 2*
- Výzkum koncepce trojrozměrných kartografických pomůcek v geografii [Research at the Conception of Three-dimensional Instructional Aids in Geographic Field]. Sborník AUPO, Tom 35, APN, Praha 1971*
- Problémy didaktiky zeměpisu v Českoslovačce. Geografski obzornik. Ljubljana, 1971, č. 2, s. 39—43*

- Stálá expozice „Geografie ve školní praxi“. PVVŠ 1972, č. 8, s. 317
- Plán výzkumných prací v didaktice zeměpisu. *Studia geographica* 25, GÚ ČSAV, Brno 1972
- Politická práce v hodinách matematického zeměpisu. Sborník z konference o ideové a výchovné práci na ZDŠ. KPÚ, Brno 1973, s. 7—25.
- Nový typ učebnice zeměpisu. Sborník ČSSZ 1973, č. 4
- Programování učiva v zeměpise. PVVŠ 1974/75, č. 4, s. 157—158
- Vyučování nebo výuka?. PVVŠ 1974/75, č. 3, s. 115
- Vyučujeme zeměpisu nebo zeměpisně? PVVŠ 1974/75, č. 2, s. 76/77
- Metodika výkladu základních zeměpisných pojmů. PVVŠ 1974, č. 6, s. 228
- Znovu o zeměpisných pracovních sešitech. *Studia geographica*, GÚ ČSAV, Brno 1975, s. 171—179
- Příspěvek školské geografie k projektu dalšího rozvoje školské soustavy v ČSSR. *Geograf. časopis při SAV* 1975, č. 3, s. 255—264
- Geografie včera, dnes a zítra. Učitel'ské noviny, roč. XXV. č. 39 (Praha i Bratislava)
- Geografie a ideologie. PVVŠ 1975, č. 1

Vysvětlivky:

- ZVŠ = Zeměpis ve škole
 PVVŠ = Přírodní vědy ve škole

Samostatné publikace, učebnice, učební texty:

- Přehledný všeobecný hospodářský zeměpis. Brno 1946, 2 vyd., 220 s. a 12 tab.
- Hospodářský zeměpis, Praha, Stát. naklad., 1947 a 1948, 106 s.
- Topografická busola, Praha, SPN 1959, 106 s., 42 obr.
- Metodika vyučování zeměpisu. (S J. Jankou) Praha, SPN 1959, 214 s.
- Metodika zeměpisu. Praha, SPN 1963, 2. vyd. 1964. 240 s. (S J. Jankou.) Přeloženo do slovenštiny a do maďarštiny, Bratislava, SPN 1964. Dotisk 1965. Vysokoškolský učební text
- Matematický zeměpis a kartografie. Praha, SPN 1965. Vysokoškolská učebnice (S R. Švecem)
- Matematický zeměpis a kartografie. Učební text pro učitele SVVŠ, KPÚ, Olomouc 1968
- Matematický zeměpis a kartografie. (S R. Švecem.) Vysokoškolská učebnice, SPN, Praha 1970, 2. vyd.